

د ژوند بڼکلا په احتیاط کي ده.

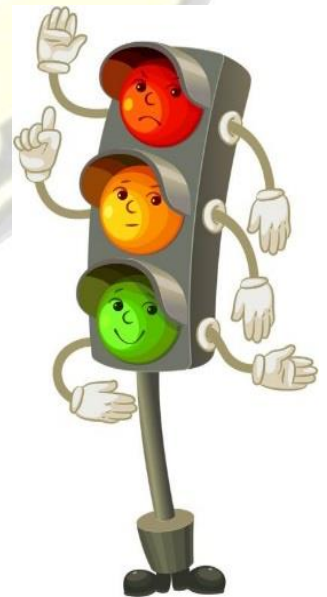
د ترافیکی اصولو او مقرراتو د زده کړې درسونه

Ketabton.com

راتولوونکي او لیکونکي: سيف الله (بسمل)

کال ۱۳۹۹

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

ژوند د خدای ج ستر نعمت دی، ددغه ستر نعمت ساتنه یو مسوولیت دی او مسوولین یې موږ یو. موږ ته خدای ج عقل او شعور را کړی، په دې نړۍ کې یې د اشرف المخلوقاتو په نوم نومولې یو. د عقل او شعور په واسطه یې دا توان را کړی چې د ښه او بد تر مینځ تفکیک وکړو. کله چې د ښه او بد تر مینځ تفکیک وکړای سو، ښو ته دوام وروکوو او د بدو څخه ځان ساتو. ژوند د خپل بهبود لپاره د تکامل زیات پړاوونه طی کړي، نن تر هر وخت عقل انشکاف پیدا کړی د ژوند د هوساینې لپاره یې بېلابېلې وسیلې کشف کړي د همدا وسیلو له جملې څخه یې کښتۍ، طیاره او موټر هم په وجود راوړي. دغه وسیلو ته درې ډوله ترافیک هم ویلی سو بحري ترافیک، هوايي ترافیک او ځمکنی ترافیک. بحري او هوايي ترافیک پر خپل ځای زموږ کار د ځمکنی ترافیکو سره دی. د ځمکنی ترافیکو سره یوځای ترافیکي اصول او مقررات هم ایجاد سوي. کله چې د آس... بایسکل، موټرسایکل، موټر او ټکټر څخه استفاده کوو. لازمه ده چې په ترافیکي اصولو او مقرراتو به پوه یو. که په ترافیکي اصولو عمل وکړو هم ځان او هم به مو نورو ته اضافه ژوند وربخښلی وي، که یې ونه کړو د ژوند په روانه لړۍ کې به مو د خطر فیصدي نوره هم زیاته کړې وي. خبره بیرته د عقل لور ته ځي عقل موږ ته د احتیاط سپارښتنه کوي، چې د وسایطو څخه به استفاده احتیاط وکړو هم به مو د ځان او به مو د نورو ژوند ژغورلی وي.

راځئ چې ترافیکي اصول مراعات کړو، هم د ځان او هم د نورو ژوند وژغورو!

په درنښت

سیف الله بسمل

TRAFFIC

د ترافیکو تاریخچه

لومړني انسانانو په سمخو(مغارو) کې ژوند کوي، ژوند يې په خورا ابتدايي مراحلو کې قرار درلود دوی خپل خوراكي توکي د ځنگلي نباتاتو څخه پوره کول، دژوند په دغه جريان کې په سمخو کې د طوفانو، بادو، زلزلو او نورو طبيعي افتو په منځته راتلو سره ژوند ورته گران سو، فکر يې وکړ چې دښتو، بدياو، د غرو لمنو او سمندرونو پر غاړه کورونه ودان کړي، همداسې يې وکړل، ټولنيز ژوند يې پيل کړ د عقل په انکشاف سره يې زراعت ته مخه کړه، يو شمير حيوانات يې اهلي کړل، د خپلو اموالو د انتقال د يوه ځايه څخه تر بل ځايه پوري د تگ لپاره د همدغه حيواناتو څخه استفاده وکړه، همدغه وخت لومړني ترافیک په وجود راغلل.

په اروپا کې تر صنعتي انقلاب وروسته په (18مه) پېړۍ کې لومړنی موټر په وجود راغلی، همدا لړۍ انکشاف پيدا کړ، لومړنيو موټرانو په ښارو کې په غيري منظم ډول حرکتونه کول چې بيا يو شمير ټکرونه په وجود راغلل، د هغه وخت د ضرورت سره سم د ښاري نظم د تنظيم لپاره پوليس ترافیک په وجود راغلل.

د ترافیک Traffic کلیمه د لومړي ځل لپاره په روم او انگليستان کې وکارول سوه. ترافیک هم د لومړي ځل لپاره په همدغه هیوادو کې رامینځ ته سول. په ۱۹۶۸ م کال د اتریش هیواد په مرکز وينا کې ۱۱۰ هیوادونو غونډه وکړه، په نړيواله سطحه يې ترافيکي قوانين وضع کړه.

په افغانستان کې عیناً لکه په نوره نړۍ کې چې مخکي موټر نه وو د تگ او راتگ او اموالو د انتقال لپاره د آس، اوبن، مرکب او فيلانو څخه د نقلیه وسایطو په توگه کار اخیستل کیدی، نورې ترانسپورتي او مواصلاتي لارې چارې نه وې موجود.

په لومړي ځل په (۱۹) پېړۍ کې د امر حبیب الله خان د واکمنۍ پر مهال افغانستان ته دوه عرادي نقلیه وسایط ورکړل سول، ترافيکي سیستم او اصولو په تدریجي ډول سره د پرمختگ په حال کې وو، د امر امان الله خان په وخت کې يې په بېسارې ډول سره خپل د پرمختگ مراحل طی کړل په (۱۳۴۲) هـ ش کال کې د ترافیک پوليسو اداره چې په ښاروالۍ پوري مربوط وه، ورڅخه جلا او په کورنيو چارو وزارت پوري مربوط سول، د ولاياتو د امنیه قوماندانۍ تر چتر لاندي يې فعالیتونه مخته وړل شروع کړل چې تر دامهاله جريان لري.

ترافیک Traffic

ترافیک Traffic يو لاتيني کلیمه ده چې د تگ او راتگ په معنی ده.

په اصطلاح کې هر هغه شی چې پر جاده باندي حرکت کوي ترافیک بلل کېږي.

تعريف: هر هغه شی چې د يوه ځايه څخه بل ځای ته حرکت کوي هغه ته ترافیک ويل کېږي.

په ټوله نړۍ کې ترافیک پر درې ډوله دي.

۱: هوايي ترافیک: هوايي ترافیک هغه دی چې په هوا کې حرکت کوي: لکه طيارې

۲: بحري ترافیک: بحري ترافیک هغه دي چې په اوبو کې حرکت کوي: لکه کښتۍ.

۳: زميني ترافیک: زميني ترافیک هغه دي چې ځمکي پر سر حرکت کوي: موټر، ريل گاډۍ.

عوماً زميني ترافيک په دوه ډوله دي.

۱: د جادې ترافيک ۲: د پټلۍ ترافيک

زموږسر و کار د جادې د ترافيکو سره دی. چي دا بيا پر درې ډوله دي.

۱: د ماشين په واسطه ۲: د انسان يا حوان په واسطه ۳: پياده شاملين

*د ترافيکو په قانون کي حق اوليت پياده شاملينو ته ورکول سوی دی

پوليس ترافيک هغه کسان چي مشخص لباس يې اغوستی وي، د ترافيکو نظم برابروي

پوليس ترافيک بلل کيږي.

د پوليس ترافيک وظيفې: د ۱ ترافيکو او جادې تنظيم ۲ د ترافيکي پيښو بر رسي ۳ د نمبر پلټ او جواز سير

توزيع ۴ په ترافيکي اصولو د خلکو پوهول ۵ د چلولو د جواز (لايسنس) توزيع.

ترافيک د نظم له رويه پر ۴ ډوله دی.

۱: پوليس ترافيک ۲: برقي ايشارې يا سينگالونه ۳: ترافيکي نښې يا لوحې ۴: د حق اوليت قاعده.

په دغه ۴ قسمونو کي لومړی د اعتبار وړ پوليس ترافيک گڼل کيږي ځکه پوليس ترافيک د درک قوه لري.

پر جاده باندي د تگ اصول

هر نقلیه واسطه چلوونکي بايد پر جاده باندي په داسې شکل حرکت وکړي چي و نورو يا ځان ته د خطر سبب نسي.

لومړی: هر چلوونکي بايد موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر تيل، مباليل، ټايرونه، بټی، ايشارې، د نمبر پلټ بټی، او نور تخنيکي پرزه جات چک کړي تر څو پر لار د خنډ او خطر سره مخ نسي.

دوهم: هر چلوونکي بايد په ترافيکي اصولو اگاه او د چلولو جواز(لايسنس) او د موټر جواز سير ولري.

دریم: هر چلوونکي بايد د چلولو څخه مخکي امنيتي کمربند وتړي، ځکه د چلوونکي او موټر سرعت مساوي وي د کمربند په

تړلو سره د چلوونکي سرعت صفر کيږي.

څلورم: هر چلوونکي بايد موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر شاوخوا او لاندي چک کړي.

پنځم: هر چلوونکي بايد پر جاده باندي په داسي شکل حرکت وکړي چې نورو ته د زيان، خطر او اذيت سبب نسي.

شپږم: هر چلوونکي بايد موټر په داسي شکل وچلوي چې نوموړی پرې حاکم وي او په اضطراري حالت کې يې کنټرول کړای سي.

اووم: چلوونکي بايد په موټر کې د نشه يي توکو د استعمال، تليفوني خبرو او زيات بانډار کولو څخه ډډه وکړي.

اتم: چلوونکي بايد د تيز رفتار، هارن وهل، د جادې پر منح تلل، بېخايه توقف، بېخايه پارکينگ، پر جاده موټر راگرځولو څخه ډډه وکړي.

نهم: هر کله چې چلوونکي حرکت کوي لومړی دې ايشاره ايله کړي، په عقبي بڼيسو(هندارو) کې دې وگوري کله چې اطمناني سو حرکت دي وکړي..

لسم: هر هغه وسايط چې په ساعت کې 30 كيلومتر تيزوالی ونه لري د ترافيکو په قانون کې عمومي جادې ته نسي داخلېدای. بايد پر فرعي سرکانو باندي ولاړ سي او يا هم په کوڅو کې ولاړ سي. لکه آس گاډی، بايسکل او لاسي کراچي.

یولسم: قانون وايي تاسې بايد د بل وسايط څخه دومره فاصله ولری که چيري يو وسايط يو دم دريږي او يا خرابيږي تاسې بايد په دغه جريان کې خپل وسايط کنټرول کړای سئ.

سبقت (مخته کېدل)

د يو نقلیه واسطې مخته کېدل د بلې نقلیه واسطې څخه عبارت د سبقت څخه دی.

د منع سبقت ځايونه: ډبل سبقت، پر مخ پورته، پر مخ کښته، پر گولايي، پر تنگه جاده، په تونل کې، پر پياده رو، پر کومه جاده چې د منع سبقت نښه(لوحة) وي او پر راسته لاس سبقت کول منع دی.

د سبقت کولو په حالت کې بايد د ديد (ليدلو) ساحه پراخه وي، نه نور ترافيک په خطر کې واچول سي او نه هم ځان. د سبقت په وخت کې مو د نقلیه واسطې سرعت ډېر کړی تر څو د بلې واسطې څخه په امنيت کې تير سي.

د سبقت په وخت کې د ټکر احتمالات ډېر وي، د نړۍ 60 فيصده پېښي د سبقت په وخت کې رامینځته سوي.

ترافيکي پېښي (حادثي)

تعريف: هغه تصادم يا پېښه چې د ځان سره مالي او ځاني زيان ولري ترافيکي پېښه بلل کېږي. ترافيکي پېښې پر درې ډوله دي ۱ لويه ترافيکي پېښه ۲ متوسطه(ميانه) ترافيکي پېښه ۳ کوچنی ترافيکي پېښه.

۱- لویه ترافیکی پېښه

لویه ترافیکی پېښه (حادثه) هغه حالت دی چې دشخص په فوت، د غړي په دایمي معلولیت یا د سلو زرو افغانیو څخه په زیات مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود ۵۷۷ ماده)

۲- متوسطه ترافیکی پېښه

متوسطه (میانه) ترافیکی پېښه (حادثه) هغه حالت دی چې په شدید ضرب او جرح، غړي په ماتېدو یا له پنځوس زرو څخه زیات تر سلو زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود ۵۷۷ ماده)

۳- کوچنی ترافیکی پېښه

کوچنی ترافیکی پېښه (حادثه) هغه حالت دی چې په سپک (خفیف) ضرب او جرح او یا تر پنځوس زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود ۵۷۷ ماده)

د ترافیکی پېښې اصول:

- د پېښې مرتکب شخص دي خپله نقلیه واسطه د جادې راسته طرف ته ودروي.
- د پېښې مرتکب شخص دي د زخمیانو سره همکاري وکړي، نژدې کلینیک او روغتون دي یې انتقال کړي.
- د پېښې مرتکب شخص دي د زخمي سوي کس سره اولیه کمک وکړي لکه د ویني د جریان بندېدل...

د ترافیکی پېښو د برسی تیم او دندې یې

د ترافیکی پېښو د برسی امریت هغه غړي چې د ترافیکی پېښې برسی او د پېښې د ځای کورکي کوي د برسی تیم بلل کیږي.

د برسی د تیم دندې په لاندې ډول دي

د پېښې جریان لیکل، اثباتیه مدارک راټولول، لکه عکسونه اخیستل، پوښتنې کول، اقرار اخیستل، د زیان اندازه معلومول،

شاهدان نیول، د ترافیکی پېښې معلومات ترتیب او دوسییه ورته جوړول.

جرم او مجرم

هر هغه عمل چې د ترافیکو د قانون خلاف ترسره کیږي هغه ترافیکی جرم بلل کیږي.

مجرم: هغه شخص چې جرم یې رامینځته کړی وي مجرم بلل کیږي.

مجرم هیڅکله د پېښې د ځای څخه فرار نسي کولای که د پېښې د ځای څخه فرار وکړي جرم یې یو په دوه کیږي. خو په دوه حالت کي فرار کولای سي. لومړی: که چیري د زخمي یا مړي قربیانو ده ته ضرر رسوی نوموړی به ځي نژدې پوستې یا پولیسو ته ځان په واک کي ورکوي. دوهم: مجرم کس به زخمي کس روغتون ته انتقالوي خو بیرته به د پېښې ځای ته ځان رسوي.

د خسارې جبران

د ملامت شخص له لوري مقابل شخص ته د مالي يا ځاني زيان جبران ورکول د خسارې جبران بلل کېږي.

د پېښې مرتکب شخص د قانون پر مجازاتو سربېره د خسارې په جبران مکلف دی.

که په پېښه کې مړی رامینځ ته سي د مړي د تدفين او تکفين مصارف د خسارې په جبران کې حساب کېږي. همداشان که په

پېښه کې تپ، مات او يا هم مالي زيان وي بيا هم مجرم د خسارې په جبران مکلف دی.

که چيرې متضرر کس په ترافيکي پېښه کې ملامت تشخيص سي د هغه د ملامتيا په تناسب په تثبيت سوي جبران باندي مکلف

دی.

د سير جواز (جواز سير)

تعريف: جواز سير هغه ارزښت لرونکئ سند دی چې د گمرک د محصول او تخنيکي معاینې څخه وروسته يو نقلیه وسایط ته

ورکول کېږي. يا جواز سير يو ډول کتابچه ده چې نقلیه واسطې ته په جاده باندي د تگ اجازه ورکوي.

تخنيکي معاینه: د موټر انجن، شاسي او نورو پرزو چک کولو ته تخنيکي معاینه ويل کېږي.

تخنيکي ټيم: د جواز سير امریت هغه اشخاص چې د موټر تخنيکي معاینه کوي تخنيکي ټيم بلل کېږي.

په جواز سير کې د عرادي مشصات لکه انجن نمبر، شاسي نمبر، د عرادي ماډل، رنگ، د عرادي نوعیت، د سوارلیو (سپاریانو)

تعداد او د بار اندازه ښودل کېږي.

په جواز سير کې د عرادي د مالک مشخصات لکه نوم، د پلار نوم، عکس، سکونت او مبايل نمبر

ليکل کېږي.

د ترافيکو د قانون ۱۴مه ماده داسې حکم کوي:

(1) د ترافيکو اداره د ماشين لرونکي نقلیه واسطې د ماليې او محصول د ورکړې له ډاډ حاصلولو څخه

وروسته د مربوطه اسنادو اود عرادي د تخنيکي لازمو تجهيزاتو د بشپړ والي او فعال والي په پام کښي

نيولو سره نوموړي واسطې ته د سير جواز ورکوي.

د ترافيکو د قانون ۶۱ مه ماده داسې حکم کوي: کوم شخص چې پر عمومي جاده بغير د جواز سير او

نمبر پلېټ څخه موټر په حرکت راولي د درو زرو څخه تر شپږ زره افغانیو پوري په نغدي جریمه يا له

۳ څخه تر ۶ میاشتو پوري به بند محکومېږي.

د جزاکود ۵۶۱ ماده حکم کوي: که کوم شخص د انجن يا شاسي نمبر تغير کړي به قصير حبس

محکومېږي.

صلمحه (۱)

شهرت مالک واسطه نقلیه	
اسم و تخلص	فوتو
ولسمه	
نمبرت کره و محل صدور	
وظیفه و محل کار	
سکونت اصل	
سکو لت قطع	
محل قابل دریافت	
نمبر تېلفون	

صفحه (۲)		2022025	
مشاهدات واسطه نقلیه		مشاهدات واسطه نقلیه	
نمبر پليټ	نمبر ماشين و ننگ	نمبر ماشين و ننگ	نمبر پليټ
موتور	موتور	موتور	موتور
رنگ	رنگ	رنگ	رنگ
نمبر لجن	نمبر لجن	نمبر لجن	نمبر لجن
نوع لجن و تعداد ستر	نوع لجن و تعداد ستر	نوع لجن و تعداد ستر	نوع لجن و تعداد ستر
نمبر شاسي	نمبر شاسي	نمبر شاسي	نمبر شاسي
وزن مجوز هر مجاز	وزن مجوز هر مجاز	وزن مجوز هر مجاز	وزن مجوز هر مجاز
وزن نا آبر کابل	وزن نا آبر کابل	وزن نا آبر کابل	وزن نا آبر کابل
تعداد رگين	تعداد رگين	تعداد رگين	تعداد رگين

صفحه (۳)	
تاریخ	تبدیل لجن شاسی بادی و تغییر رنگ واسطه نقلیه
تاریخ	تبدیل لجن شاسی بادی و تغییر رنگ واسطه نقلیه

هر جواز سیر خو تشي خانې لري، ترڅو د تغییراتو په وخت کې ډکې سي لکه د موټر د رنگ بدلول، بادی پوري بسته کول او ځيني نور انواع.

که څوک موټر اخلي یا رانیسی غوره ، دا ده، چې یوځل ئې اسناد دخپل اطمینام لپاره د ترافیکو په مدیریت کی چک کړي یا د جواز سیر په امریت کې وگوري چې څه تخلفات ونه لري.

ټکسی لاین

هغه کتابچه ده، چې د ټکسي موټرونو لپاره ورکول کېږي.

دوه ډوله وي: ۱- ښاري ۲- اطرافي.

دې کتابچه کې لیکل سوي وي، چې دا موټر له دې ایستگاه څخه تر دې ایستگاه پورې حق لري سوارلی پورته کړي.

نمبر پليټ

هر ماشین لرونکي نقلیه واسطې ته دوه نمبر پليټه ورکول کېږي، چې یو یې مخ او بل یې شاته بسته کېږي.

نمبر پليټونه په شخصي، دولتي او خارجي موسيساتو ويشل سوي دي.

شخصي نمبر پليټ په ملكي افرادو پسي مربوط کېږي، دولتي نمبر پليټ په اړوند ارگان پسي مربوط کېږي او د

موسيساتو نمبر پليټونه په موسيسو، انجيو گانو او خارجي نماينده گيو پسي مربوط کېږي.

نمبر پليټ مختلف شکلونه لري ش شخصي، ټ ټکسي، ل لاری، ب ، بس او نور

د دولتي ملكي ادارو د نمبر پليټ بطن تور او د اعدادو رنگ يې سپين دی، د وسلوال پوځ او نورو نظامي قطعاتو نمبر

پليټ سپين او د اعدادو رنگ يې سور دی.

د هر نمبر پليټ څراغونه بايد فعاله، پاک او د لوستلو وړ وي

د افغانستان په نمبر پليټو کې (۰) عدد نسته ځکه د ليري څخه لوستل کېږي نه او د موټر هر نمبر پليټ د ۱۱۱ څخه

شروع تر ۹۹۹۹۹ پوري جريان لري کله چې يولک ته ورسېږي بيا (منفي ۲-۱۱۱) شروع کېږي.

ترانزيتي نمبر پليټ: کله چې افغانستان ته نوی موټر راواردېږي پر سرحداتو ورته ترانزيتي نمبر پليټ ورکول کېږي. تر څو

چې موټر ته نمبر پليټ او جوازسیر جوړېږي تر هغه وخته د ترانزيتي نمبر پليټ څخه استفاده کولای سي. دغه نمبر پليټ

تر ۱۰ يا ۲۰ ورځو پوري د اعتبار وړ دی.

زراعتي تراکتور، موټرسايکل، ريکشا او زرنج ته يو نمبر پليټ ورکول کېږي.

یو شمېر جزایي احکام

شپږ شپيتمه ماده

(1) که څوک د چلولو د جواز له درلودلو نه پرته ماشین لرونکی نقلیه واسطه په عام واټ وچلوی له یوی میاشتی نه تر شپږ میاشتو پوری په حبس یا له زر افغانیو نه تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومېږی.

(2) د نقلیه واسطی مالک یا متصرف ددی خبری په پوهیدلو سره سره چی چلوونکی د چلولو جواز نه لری او هغه ته د نقلیه واسطی د چلولو اجازه ورکړی تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومېږی.

اوه شپيتمه ماده

د الکهولی مشروباتو او یا مخدره موادو له استعمال نه د راولاړی شوی نشی په حالت کنبی چلول جرم دی. مرتکب د نورو قوانینو د احکامو په پام کنبی نیولو سره له شپږو میاشتو نه تر یوه کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومېږی.

اته شپيتمه ماده

که چیری څوک د ترافیکی مقرراتو، اشاراتو، علامو او ترافیکی تأسیساتونه د سر غړونی په سبب په عام واټ باندي د ترافیکو په امنیت کنبی خطر واچوی تر دری میاشتو پوری په حبس یا تر دری زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومېږی.

نهه شپيتمه ماده

که څوک د واټ د ترافیکی امنیت په عمدی ډول گډوډ کړی چی د هغه په سبب اشخاصو ته ځانی او مالی زیان واوړی، د زیان په جبرانولو بر سیره د جزأ د قانون له حکمونو سره سم مجازات کیری.

اویایمه ماده

که څوک عام واټ د ترافیکو د اداری د پخوانی اجازی له حصول نه پرته د تعمیراتی او نورو موادو د کنبینودلو په سبب بند، کنده یا د تیریدلونه وباسی تر دری میاشتو پوری په حبس یا تر دری زره افغانیو پوری په نغده جزأ محکومېږی.

یو اویایمه ماده

(1) که څوک د ترافیکو علامی، اشارات او تأسیسات په خپل سر په عام واټ باندي نصب او یا هغه له واټ نه لیری کړی او یایی لوری بدل کړی تر دری میاشتو پوری په حبس او یا تر دری زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومېږی.

(2) که څوک د اعلان، تابلو او داسی نورو د نصبولو په واسطه ترافیکی علامی او اشارات پټ او یا گډوډ کړی تر یوی میاشتی پوری په حبس او یا تر زرو افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومېږی.

دوه اویایمه ماده

که چیری د ښاروالیو، د واپ د ساختمانی او د سرکونو د ساتنی او څارنی د مؤسسو کارکوونکی د دغه قانون د اته دیرشمی مادی له احکامونه سرو غړوی، سرغړوونکی تر یوی میاشتی پوری په حبس یا تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

دری اویایمه ماده

(1) که چیری د نقلیه واسطی چلوونکی داهمال، غفلت بی احتیاطی، د ترافیکی قانون، مقرراتو او یا لوايخونه د سر غړونی په سبب د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دریمی فقری د مندرجی درنی ترافیکی پیښی مرتکب شی په هغه حبس چی له شپږو میاشتو نه لږ او له دری کلونو نه زیات نه وی محکومیږی.

(2) که چیری ارتکاب شوی عمل له هغو اصولو نه د غتی سرغړونی په سبب واقع شوی وی چی د فن او مسلک له مخی پری لازم وی، مرتکب په متوسط حبس چی له دوه کلونو نه لږ نه وی محکومیږی.

(3) که چیری ارتکاب شوی عمل د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دوهمی فقری مندرجه متوسطه پیښه تثبیت شی، مرتکب د احوال سره سم تر یو کال پوری په حبس یا تر دولس زره افغانیو پوری نغدی جزأ یا په دواړو جزأگانو محکومیږی.

څلور اویایمه ماده

د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د لومړی فقری مندرجی کوچنی ترافیکی پیښی کښی چی د سپک ټپ یا تر دری زره افغانیو پوری د مالی زیان سبب شی او د پیښی شاملین د موضوع له تعقیب نه تیر شی او د زیان په جبران کولو موافق وی، د ترافیکی څارندوی د سر غړوونکی مالی تنبیه ته اقدام کوی او موضوع ته خاتمه ورکوی.

پنځه اویایمه ماده

څوک چی د ترافیکی پیښی مرتکب شی او له ټپیانو سره له لازمی مرستی نه ځان وژغوری، د اصلی پیښی په جزأ بر سیره تر شپږو میاشتو پوری په حبس یا تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

شپږ اویایمه ماده

که څوک د ترافیکی درنی یا متوسطی پیښی مرتکب شی او د پیښی له ځای نه وتښتی د اجبار د حالت په پام کښی نیولو سره د اصلی پیښی په جزأ بر سیره له شپږو میاشتو نه تر یو کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

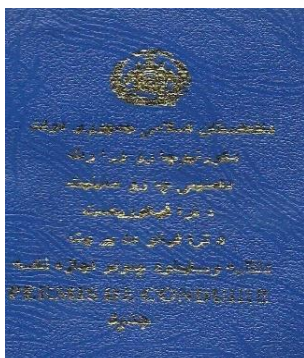
د چلولو جواز (لایسنس)

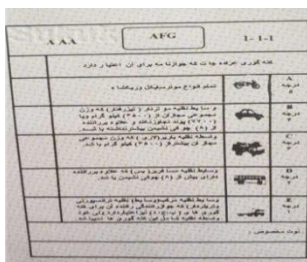
یو ډول کتا بچه ده چي چلوونکي ته پر جاده باندي د چلولو اجازه ورکوي.

یا هغه ارزښت لرونکي سند ته ویل کیږي چي چلوونکي ته تر ۱۵ ورځني زده کړو عملي او نظري

ازمويني وروسته د ترافيکو مدیریت له لوري ورکول کیږي.

*په لایسنس کي د چلوونکي نوم، د ويني گروپ، مهر او نقلیه وسیله ذکر کیږي.

*لايسنس يوازې هغه ولايت کې نوى كيدای سي چيري چې اخيستل سوى وي.

*لايسنس كاپي كول او گرځول يې د اعتبار وړ نه دي، بايد اصل ولري.

*د افغانستان لايسنس په 34 ولاياتو کې د اعتبار وړ دى .

*هر لايسنس درې كاله وخت لري.

*په لايسنس كې يو ډول كارت دى چې كارت تخلف ورته ويل كيږي كله چې يو شخص ترافيكې تختي وكړي په همدغه كارت

كې يې تختي ليكل كيږي كه چيري يو شخص تر درو اضافې تختي وكړى د دوهم ځل لپاره به د لايسنس كورس تعقيبوي.

د لايسنس اخيستلو شرايط

١-افغان به وي. ٢- اتلس كلنۍ عمر ئې پوره كړى وي. ٣- معيوبيت ونه لري.

عموماً لايسنسونه په دوه ډوله دي: ملي او بين المللي.

په افغانستان كې لايسنسونه پر څلور ډوله دي.

١ - جديد ٢- تجديد ٣- ارتقاء بالدرجه ٤- مثنى ٥- بين المللي د لايسنس ډولونه

دي.

١- جديد لايسنس هغه كسانو ته وركول كيږي، چې غواړي د لومړي ځل لپاره لايسنس واخلي .

٢- تجديد لايسنس له دريو كالونو څخه وروسته كله چې جديد لايسنس نوى سي، دې ته تجديد سوى لايسنس وايي.

٣- مثنى لايسنس كله چې لايسنس ورك يا تخريب سي نو دويم ځل اخيستو ته ئې مثنى لايسنس وايي. د اخيستلو پروخت ئې

عملي او نظري امتحان اخيستل كيږي.

٤- ارتقا به درجه لايسنس هغه لايسنس دى چې د مهارت د زياتيدو وروسته له يو كاله وروسته وركول كيږي. يعنې كله چې يو

كس يو ډول واسطه كې مهارت ولري او غواړي بل ډول واسطه وچلوي نو بايد ارتقا به درجه لايسنس لپاره د ترافيكو مديريت

ته ورسې. هغوى بيا رسمي اجراءت كوي.

د لايسنس اخيستلو لپاره د اړتيا وړ شيان:

١- تذکره. ٢- د وينې د گروپ يا صحى معاينات. ٣- درې قطعې عكسونه .

د لايسنس كټگورۍ

A پنځمه: موټر سايكل، زرنج او...

B څلورمه: تيز رفتار موټرونه لكه سراچه، كرولا او...

C درېيمه: لوى موټرونه چې وزن ئې له 3.5 ټن څخه زيات وي .

D دويمه: بس موټرونه چې له 7 څوكيو زياتې ولري.

E لومړی: هغه موټر چې نور موټر کش کوي، يعنې لوی - لوی موټر چې نورو موټرونو سره د مرستې لپاره جوړ شوي دي.
* هر لایسنس یو د سرغړونې کارت له ځانه سره لري. دا کارت د پوره ارزښت لرونکی دی. لایسنس له دې کارته پرته هیڅ دی.
دې کارت کې د چلونکي تیروتنې ثبتېږي. که تیروتنې له 3 زیاتې سي لایسنس ترې اخیستل کېږي.

د ترافیکو خاصه وضعه

* کله چې په جاده کې رش وي لاره بنده وي، پولیس ترافیک ولاړ وي شپیلکلان وهي وسایط یوې او بلي خواته پاسوي، ایشاره هم شنه وي خو بیا هم جادې ته مه داخلېږئ، ستاسې سترگې د اعتبار وړي دي کله چې لار ایله سول حرکت وکړئ.

خراغونه (بتی)

* د موټر د مخ بتی، ژرې ایشارې، بریک بتی، د نمبر پلټ بتی او د انعکاس خښې په موټر کې قانوني خراغونه دي، ددې څخه بغير نور خراغونه بسته کول غیري قانوني دي.
* ښکاري او گاږې خراغونه بسته کول غیري قانوني دی.

سوارلی- (سپاریان)

* کله چې موټر جواز سیر ورکول کېږي په جواز سیر کې د موټر د سوارلیو اندازه ټاکل سوې. مثلاً په سراچه کې د ډریور سره پنځه نفره اجازه سته، بس یا ۳۰۳ موټر ته د ۴۷ نفره اجازه سته، تر دې اضافه سواریان پورته کول غیري قانوني کار دی.

* ځینو وسایطو ته بیا بغير د چلونکې څخه د بل نفر اجازه نسته لکه بایسکل او ټکټر...

د سوارلي کيفه (شکل)

* قانون چلونکي ته وايي کله چې تاسې سوارلي پورته کوئ د هغه کيفې او شکل ته باید په دقت وگورئ، که مو چيري شک ورسیري چې بد شخص دی مه یې پورته کوئ.

د بارداره موټر د بار اندازه.

* د بارداره موټر لپاره په جواز سیر کې د بار اندازه ټاکل سوې ده، د هغه اندازې څخه اضافه بار موټر ته اچول غیري قانوني کار دی.

* مثلاً په یو لاری موټر کې ۱۰ ټنه د بار جواز سته که تاسې تر دې اضافه ور واچوئ پولیس ترافیک کولی سي چې تاسي تهدید، جرمانه او یا لایسنس درڅخه واخلي.

* په لاری موټر کي د بار اچول یوازي د هغه تر باډیه پوري محدود دی ، که باره تر باډی یوې او بلې خواته تیر وي دا غیري قانوني دی. بغیر د هغه شرکتونو څخه چي هغه د دولت سره پروتوکول لري، د پروتوکول په اساس که بار د لاری تر باډی اضافه وي یو طرفه بل طرف او شاته دي یې سور تاپت وځړوي.

د کلینر مسوولیت

* عموماً په بس او یا لاری موټر کي د موټروان سره دوهم کس د کلینر په حیث ورسره وي، کلینر ته دموټروان په رقم خاص جواز ورکول کېږي، ۱۸ کاله عمر به لري د کورنۍ اجازه به لري، بیا نو کلینري کولی سي.

* کلینر که په بس موټر کي وي په سوارلیو باید وگرځي چي لاس ونه باسي او یا په بس کي بې ځایه ونه درېږي. او که په لاری موټر کي وي باید پر بار وگرځي پر تاپرو او یا نورو پرزو وگرځي.

* موټروان باید دسوارلیو سره بانډار ونه کړي، په سگریټو ځان اخته نکړي او د چا په خونبه رفتار ونکړي قانوني باید مخته ولاړ سي.

پیاده

پیاده شاملین: هغه اشخاص چی د نقلیه واسطو له استفادی نه پرته په عام واټ باندی حرکت کوی پیاده شاملین بلل کېږي.

* قانون پیاده شاملینو ته حق اولیت ورکړی، که هر وسایط والا د پیاده سره ټکر کوي قانون یې ملامتوي.

* هیڅ وخت پیاده په چا نه ملامتېږي، ځکه پیاده شاملینو ته کورس نسته، ټول وسایط چلوونکي د قانون تر چتر لاندې راځي . ځکه ترافیکی اصول یوازي ددوی لپاره دي، هر وسایط چلوونکۍ باید په ترافیکی اصولو اگاه شخص وي.

* پیاده شاملینو ته لازمه ده چي پر پیاده روونو حرکت وکړي، او پیاده شاملین چي تر سړک اوږې درې طریقې لري.

۱: طریقه یې داسې ده کله چي پیاده تر سړک اوږې چیري چي ترافیک وي هلته به ترافیک ته ناره کوي چي راسه ما تر سړک واړوه.

۲: طریقه یې د پیاده رو لوحې دي کله چي هغه ولاړې وي پیاده شاملین حق لري چي تر سړک تیر سي.

۳: طریقه د کوچنیانو ده کله تاسې خپل کوچنیان مکتب او یا بازار ته استوی لارښوونه ورته وکړئ چي پر سړک اوږې لاسونه یو له بل سره ونیسی شاوخوا وگورئ بیا تیر سی، که چیري یو وسایط پر تاسې راورسیږي وارخطا کېږئ مه ودرېږئ چي وسایط تیر سي بیا تاسې تېر سی.

پیاده رو د کاروبار لپاره ندی

*پياده رو د پياده تگ لپاره دی، کوات پر اينسودل، ترکاري باب پر خرڅول او يا رپړی پر درول غيري قانوني کاردی.
*ټول پياده شاملين لکه کوچنيان، بنځي، ځوانان او سپين زيري دي پر پياده ولاړ سي.

حيوانات جادې ته داخلول

*کله چي يو څوک حيوان جادې ته داخلوي قانون وايي پر داسې وخت بايد داخل سي چي نور وسايط جادې ته نه وي داخل سوي.
*هغه حيوانات لکه پسونه، غوايان، اوبنان او يا نور حيوانات چي کله گنج ته بياياست او يا په بناړ کي رمه تېروئ بايد د ملا پر آذان جادې ته داخل سئ، پدغه وخت کي په جاده کي د وسايطو گڼه گڼه نه وي.
*کله چي رمه جادې ته داخلېږي بايد درې نفره ورسره وي يو په سر کي بل په مينځ کي بل په پای کي ترڅو رمه په ښه طريقه سره تر جادې تيره سي.
*که ناوخته سوی وو بيا دي نو خپل حيوانات پر فرعي سړکونو تر خپل هدفه ورسوي، که چيري چا د حيواناتو سره ظلم کوي، پوليس ترافیک حق لري چي ظلم کوونکي تهديد او يا جریمه ورکړي.

ترافيکي نښې (لوڅې)

د ترافيکو په قانون کي اته ډوله ترافيکي نښې يا لوڅې دي

- ۱: اخطار په لوڅې
- ۲: حق اوليت لوڅې
- ۳: منع کوونکې لوڅې
- ۴: هدايت ورکوونکي لوڅې
- ۵: معلومات ورکوونکي لوڅې
- ۶: تاسيسات
- ۷: برقي ايشاري (سيگنالونه)
- ۸: خط اندازي

لومړۍ: اخطار په (نسبې) لوجې

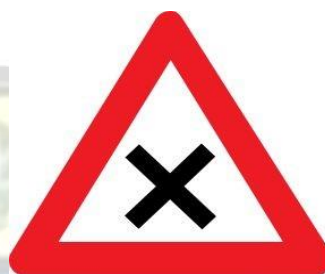
هغه لوجې چې مثلث شکل لري او یا درې کونجه وي دې ته اخطار په لوجې ویل کېږي.

چپه لاس ته گولایي

راسته لاس ته گولایي

څلور لاري (د راسته لاس څخه د حق اوليت مراعتول)

عمومي خطر

ددوو طرفو څخه د جادي کم عرضه کيدل

متقابل ترافيکي خطر

چپه لاسته ډېلي گولایانې

راسته لاسته ډېلي گولایانې

د بنويدو خطر

کمپرک (کېسته پورته)

لس فیصده مخ پورته

لس فیصده مخ کېسته

د باد لوري ټاکونکې

تونل

د غره څخه د ډېري د رالويدو خطر

خامه سړک (د ميده شگو د غورځېدو خطر)

د وحشي حيواناتو تيريدل

ترساختماني کار لاندي جاده

د کوچنيانو پياده دهليز

د پياده رو دهليز

ترافيکي برقي ايشاري

سيند ته د ورلوېدو خطر

د اهلي حيواناتو تيريدل

دوهم: د حق اوليت نښې (لوحي)

هغه نښو يا لوحو ته ويل کېږي چې د لومړيتوب حق په کښې مراعت کېږي.

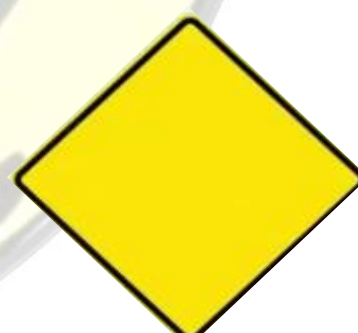
د راستې خوا فرعي سرک لمخي د مخامخ حق اوليت

حق اوليت د مخامخ عمومي جادي دی.

عمومي جاده ختمه سوه

عمومي جاده (حق اوليت د عمومي جادي دی)

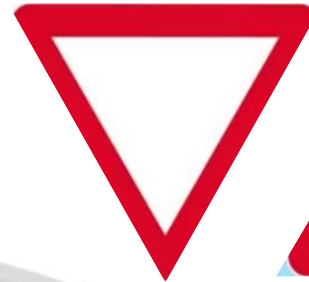
مقابل ترافیک باید انتظار وکړي

انتظار کول حق اولیت مخامخ ترافیک ته ورکول.

درېدل او حق اولیت مراعتول

و گوره او تیر سه.

د چې خوا فرعي سړک لمخې د مخامخ حق اولیت

دریم : منع کوونکي (نښې) لوحې

دا هغه لوحې یا نښې دي چې تاسې د یو کار څخه منع کوي.

د موټر سایلکل ننوتل منع دي

د موټرانو ننوتل منع دي

د ټولو وسایطو پر مخ بنده جاده

یک طرفه جادې ته داخلیدل منع دي

د ټریلر (تیلر) ننوتل منع دي

د آس د گاډۍ ننوتل منع دي

د ټکټر (تراکتور) ننوتل منع دي

د بایسکل ننوتل منع دي

د هغه موټر ننوتل منع دي كوم چي پر اکسل يي وزن ۵ ټنه وي.

د هغه موټر ننوتل منع دي چي مجموعه وزن يي تر اووه ټنه اضافه وي.

هغه موټر ننوتل منع دي چي د بار وزن يي تر اووه ټنه اضافه وي.

دلاسي گراچي (گاډي) ننوتل منع

راسته لاسته گرځيدل (کاتيدل) منع دي

تر ۱۰ متره اوږد موټرونه منع دي

تر ۳,۵ متره جگ موټرونه ننوتل منع دي

تر ۲,۵ متره او يا اضافه تر دې بر لورونکي موټرونه منع دي.

سبقت کولې سي

د ټولو وسايطو لپاره سبقت منع دي.

د U په شکل گرځيدل منع دي

چپه لاسته گرځيدل (کاتيدل) منع دي.

تر ۵۰ اضافه سرعت کولې سي

تر ۵۰ اضافه سرعت منع دي

غټ موټر سبقت کولې سي

د غټ موټر سبقت منع دي

پارکینگ کولی سی

پارکینگ کول منع دی.

توقف منع دی

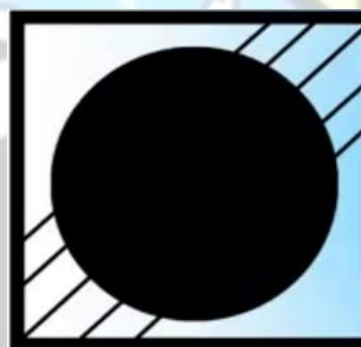
هارن وهل منع دی.

حق العبور (توقف)

د گمرک محل (توقف)

د پارکینگ ټاکلی وخت ختم سو

تر ټاکلی وخته پارکینگ نسی کولای

څلورم: هدایت ورکوونکې (نښې) لوحې (امریه)

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته هدایت او امر کوي.

راسته طرفته گرځیدل

چپه طرفته حرکت

راسته طرفته حرکت

مخامخ لور ته حرکت

جاده راسته او چپه طرفنه گرځي

مخامخ او چپه طرفنه حرکت

مخامخ او راسته طرفنه حرکت

چپه طرفنه گرځیدل

د بایسکل سړک

ترافیکي څرخ یعنی دایروي چوک

د چپې خوا څخه واوړئ

د راستې خوا څخه واوړئ

د کم سرعت سیمې ختمیدل

تر ټولو د کم سرعت سیمه

ځنځیر لرونکي موټر باید پر ولاړ سی.

پیاده سړک

پنجم: معلومات ورکوونکي (نښې) لوحې.

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته معلومات درکوي، کله چې تاسې یو ښار ته داخلېږئ او تاسو ددغه لوحو سره بلد یاست بیا نو

ستاسې ښه لارښود کېدای سي.

رستورانې

مسافرځانه

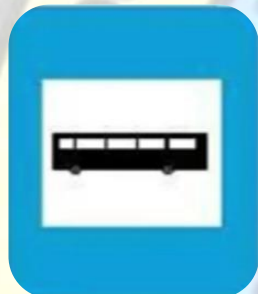
د ټلېفون کولو غره

ورکشاپ

د تیلو پمپ

د بس تم ځای

تفریگاه (پارک)

د استراحت محل

روغتون

سره میاشت

هوایي ټل یا تر ځمکې
لاندي پیاده رو.

د پیاده رو دهلیز

پارکینګ

معلومات

معلوماتي غره

د ټکسي تم ځای ځای

د خط السیر تنظیم کول
مخامخ لور نه.

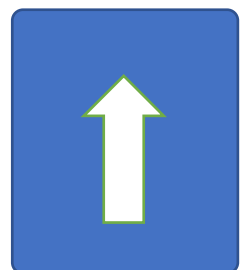
راسته طرفته د خط السیر
تنظیم.

جاده ختمه ده.

د یکطرفه جادي شروع.

یکطرفه جادي ته د نوتلو ځای

د لویو ښارو د لیرې والي او په کیلومتر داندازي ښوولو لوجه.

د پام وړ ځایونو په اړه معلوماتي لوجه.

د ښاري حدودو د ختم لوجه

د ښاري حدودو د شروع کیدو لوجه

مختلفو طرفو ته د خط السیر تنظیم.

د جادي اندازه والی

په داخل د ښار او ولایاتو کي معلوماتي لوجه

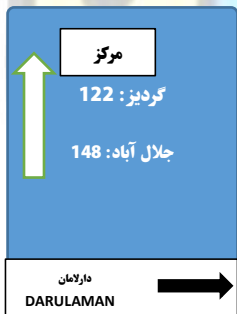
د ولایتونو د مسیر د معلوماتي لوجه.

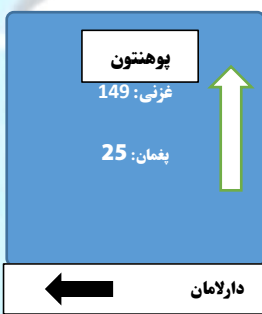
د ښارونو او ولایتونو په اړه معلوماتي لوجه .

د ولایتونو د ښارونو په اړه معلوماتي لوجه

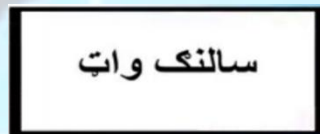
د ولایتونو او ښارونو د مسیر معلوماتي لوجه

د ولایتونو او ښارونو د مسیر معلوماتي لوجه

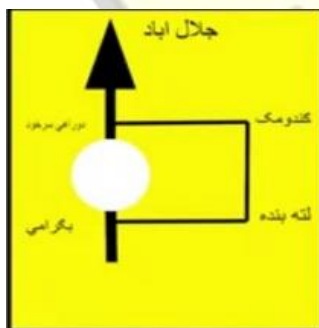
په داخل د ښار کي د محلونو د ښوولو لوجه .

د ښاري واټونو د معلومولو لوجه

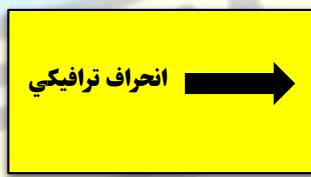
د جادي نمبر

د ولایاتو په سطحه انحراف

ترافیکي انحراف.

ترافیکي انحراف.

ښه داخل د ښار کي د غټو محلونو دښوولو لوجه.

شپږم: تاسيسات او يا ترافيکي جزيرې.

دا لوحې د لرگې او يا چادر څخه جوړې دي، پر چوکو ولاړې وي د ويکتور لوري چي هر طرف ته وي تاسې ته هدايت کوي چي هماغه طرفته ولاړ سئ.

چپه او راسته طرفته ولاړ سه

چپه طرفته ولاړ سه

راسته طرفته ولاړ سه

انعکاس کوونکې اله

د ترميم کارى سياره لوحه

مخروطه

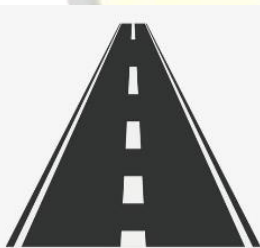
دوو ښاخونو ته تلل

اووم: برقي ايشارې (سگنالونه)

هغه ايشارې دي چي د عامه نظم د تنظيم لپاره پر چوکو او جادو لگول سوي وي.

اتم: خط اندازى

هغه سپين يا ژر خطونه چي د سپک پر سر رسم سوي وي خط اندازى بلل کيږي.

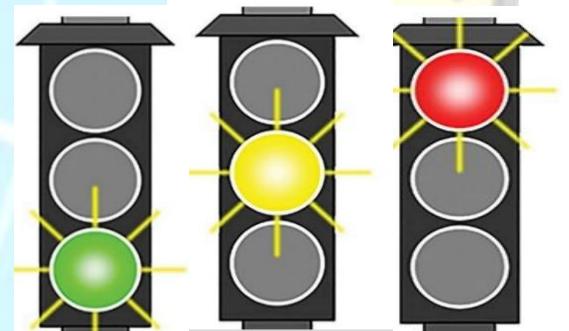
مات (قاطع) خطونه

دوه مستقيم خطونه.

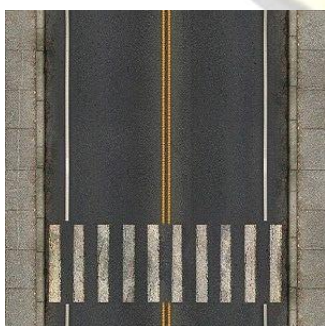
مستقيم خط.

حرکت

آماده سه

ودريره

پياده رو.

په چهارهي يا څلور لاري کي په خط اندازى سره حدود ښودل سوي.

مستقيم او مات قاطع خطونه.

لنډ ژوند ليک

زه سيف الله بسمل د کندهار ولايت د پنځمې ناحيې اوسيدونکی په ۱۳۷۴ هـ ش کال کي زېږدلی پلرنی ټاټوبی مي کندهار ولايت دامان ولسوالي ده.

تر دوولسم ټولگي پوري مې زده کړې په ميرويس خان نيکه لېسه کي کړي تر فراغت وروسته د کانکور په امتحان کي کندهار پوهنتون شرعياتو پوهنځی ته بريالی سوم په ۱۳۹۹ هـ ش کال کي مي د همدې پوهنځی څخه د فراغت سند تر لاسه کړ.

په فرهنگي اړخ کي مي بېلابېلي ليکني کړي، مختلفو ورځپاڼو او سايتو نشر کړي. همدغه شان (د شخصيت جوړوونې هنداره)، (اسلام او غربي ايډيالوژي) تر عنوان لاندي هم دوه ناچاپه کتابونه لرم.

کله چي مي په ترافیکو کي دنده پيل کړه د تعليم او تربیې په بخش مي يوه لويه غوښتنه او نیمگړتيا محسوس کړه، هغه دا چي په پښتو کي په خُص شکل زموږ د زده کوونکو او موټر چلوونکو لپاره د دوی په ژبه او لهجه داسي ترافيکي درسونه او قوانين موجود نه وه چی هم دي د لایسنس د درس زده کوونکي درس په کښي ولولي او هم دي يې نور چلوونکي مطالعه کړي. که وه حجم به يې ډېر وو او يا به ډېر لنډ وه يعني يوازي به ترافيکي نښې وې. دغې نیمگړتيا ته په کتو مي هڅه وکړه چي د مختلفو منابعو څخه مواد راټول کړم په مختصر شکل يې په عاميانه پښتو يې وليکم او تر گرانو هيوادوالو او په خاص ډول د وسايطو تر چلوونکو يې ورسوم. تر څو د هيواد د ترافيکي اصولو سره آشنا او د چلولو په وخت کي يې مراعات کړي په دغه شکل يې هم يې ځان او هم يې ټولني ته گټه ورسېږي. گرانه لوستونکيه!

بشر د نیمگړتياوو څخه ندی خالي، که په نوموړي چپټر (کتاب) کي کومه غلطی او اشتباه سوې وي هيله ده ومې بخښې او تر لوستلو وروسته يې راپام کړې تر څو اصلاح يې کړم.

په مينه

سيف الله بسمل

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**